

László
nagyváradai megyéspüspök körlevele

II. / 2012

Nr. 454/2012.

A SZENT LITURGIA ÜNNEPLÉSÉRŐL

„A szentmise ünneplése, mint Krisztusnak és az Isten hierarchikusan rendezett népének a cselekménye, az egész keresztény élet középpontja mind az egyetemes Egyház, mind a helyi egyház, mind pedig az egyes hívek részére. Csúcspontja Isten művének, amellyel ő Krisztusban a világot megszenteli, és annak a kultusznak, amelyet az emberek mutatnak be az Atyának, [...] Éppen ezért nagyon fontos, hogy a szentmisének, illetve az Úr vacsorájának ünneplése olyan legyen, hogy a szent szolgálatot ellátók és a hívek is, sajátos helyzetüknek megfelelően bekapcsolódva, minél bőségesebben kapják meg azokat a lelki gyümölcsöket, amelyeknek elnyerésére testének és vérének eukarisztikus áldozatát rendelte Krisztus Urunk, és azt halálának és feltámadásának emlékeként szeretett jegyesére, az Egyházra bízta.”(RMÁR 16-17.)

A Római Misekönyv Általános Rendelkezései első fejezete így vezeti be azokat a fontos tudnivalókat, amelyeket ismernünk kell a szent liturgia méltó megünnepléséhez. A II. Vatikáni Zsinat után a liturgikus megújulás alapelveit követve több pápai dokumentum is külön kitér a liturgia ápolására és annak helyes végzésére. (v.ö. *Ecclesia de Eucharistia* – Vatikán, 2003; *Redemptionis Sacramentum* [RS] – Vatikán, 2004) Az elmúlt időben már több alkalommal is szorgalmaztam ezen dokumentumok alapos áttanulmányozását, azért hogy liturgikus ünnepléseink mindenben az Egyház liturgiáját jelenítsék meg, melyen keresztül papok és hívek egyaránt méltó módon veszik ki részüket a nyilvános Isten dicséretben és a hálaadásban, miközben Krisztus keresztáldozatának üdvözítő kegyelmeiben is részesülnek. Éppen ezért a püspököktől és a papoktól nagy odafigyelést kíván az Egyház mind a hívek liturgikus nevelésére vonatkozólag, mind a liturgia vezetését és annak ünneplését illetően, amiért elengedhetetlenül fontos a liturgikus normák ismerete és azok követése. Továbbra is arra biztatom kedves paptestvéreimet, szenteljének elegendő időt

arra, hogy a liturgikus évnek megfelelően, idejében és alaposan tudják elkészíteni a szent liturgia ünneplését. Az egyéni elmélyülés mellett ez feltételezi a liturgikus normák áttanulmányozását illetve felfrissítését, a szükséges egyeztetést a sekrestyével, a kántorral és a ministránsokkal, valamint a hívek tevékeny bekcsolását a szent liturgiába olvasás, zsoltáréneklés, adományok előkészítése vagy más olyan liturgikus tevékenységek által, amelyeket az ide vonatkozó rubrikák előírnak vagy megengednek.

Külön szeretném mindannyiunk figyelmét a liturgián való viselkedésre irányítani, amely fegyelmezett, a normáknak megfelelő, minden szétszórtságtól és rendtelenségtől mentes, a liturgia szentségi jellegéhez méltó kell legyen, kifejezván azt, ami a szentmisében a hívekért és a hívek által megvalósul. Az ide vonatkozó liturgikus előírások külön kiemelik a liturgikus testtartásokat, amelyek *„saját jelentéstartalmat hordoznak anélkül, hogy ehhez szükségük lenne más kifejezési eszközökre [...] Az állás kifejező mozdulat, mely a feltámadást jelképezi; az ember kapcsolatban áll az élet Istenével [...] Az ülés a befogadó és figyelő hallgatás testtartása, de az autoritás jele is. A közösség odafigyelését, hallgatói készségét az ülés kifejező mozdulata jelzi [...] A térdelő testtartással az ember Istennel szembeni kicsinységét és parányi voltát juttatja kifejezésre. Jele az imádatnak épp úgy, mint a bűnös alázatosságának.”* (M.Kunzler, *Az Egyház liturgiája*, 145 – 147.old, Agapé 2009)

Mindezeket szem előtt tartva, egyházmegyénk területén a jövőben nagy figyelmet szenteljünk a Római Misekönyv Általános Rendelkezéseinek alkalmazására, ahogyan azt a hivatalos latin Missale Romanum 2000. évi kiadásának bevezetőjében közzé tették és amelynek hivatalos magyar fordítása 2009-ben jelent meg. A liturgiába alkalmazott testtartásokra vonatkozólag, a már említett rendelkezés 43. pontja szerint, egyházmegyénk területére a következőket rendelem el:

- **A hívek álljanak** a Kezdőének elejétől, illetve a pap oltárhoz vonulásától egészen a Könyörgés (collecta) végéig; az Alleluja éneklésekor az Evangélium előtt; az Evangélium, továbbá a Hitvallás és az Egyetemes könyörgések alatt; a Felajánló könyörgés előtti „Imádkozzatok, testvéreim...” felszólítástól a szentmise végéig, kivéve az alábbiakat.

- **A hívek üljenek** az Olvasmány, a Szentlecke, a Válaszos zsoltár, a homília (szentbeszéd) alatt, valamint felajánlaskor, amíg az áldozati adományok előkészítése tart, és tetszés szerint, amikor áldozás után szent csendet tartanak.

- **A hívek térdeljenek** átváltoztatás alatt, hacsak a szűk hely, vagy a jelenlevők sokasága, vagy más ok ezt nem akadályozza. Ahol az a szokás, hogy a nép a Sanctus (Szent vagy) befejezésétől térdel az Eucharisztikus ima befejezéséig, és az áldozás előtt, amikor a pap az Íme, az Isten Báránya... szavakat mondja, azt dicséretesen tartsák meg. Akik nem térdelnek az átváltoztatás alatt, mély meghajlást végezzenek akkor, amikor a pap az átváltoztatás után térdet hajt.

Az összeszedettségnek jele és a szentmisébe való bekapcsolódásunknak kifejezője és egyben eszköze a szent csend, amelyet a már említett rendelkezések is szorgalmaznak a 45. pontban:

- *A maga idejében meg kell tartani a **szent csendet**, mint a szertartás szerves részét. Jellege az alkalomhoz igazodik: a bűnbánatnál és a Könyörgésre való felhívásnál ki-ki magába száll; az olvasmányok vagy a homília befejeztével röviden elmélkedik az elhangzottakról; áldozás után pedig szíve mélyén dicséri és imádja Istent. Kívánatos, hogy már a liturgikus ünneplés előtt csendet tartsanak a templomban, a sekrestyében, a raktárban és a közeli helyiségekben, hogy mindenki áhítatos lélekkel készülhessen fel a szent cselekményekre.*

A továbbiakban, még a következőkre szeretném felhívni paptestvéreim figyelmét, hogy a gyakorlatban ezekhez tartsuk magunkat:

- *„Az **oltár** amelyen jelenvalóvá lesz a keresztáldozat a szentségi színek alatt, egyben az Úr terített asztala is; a szentmisében ehhez hivatalos az Isten népe, hogy része legyen benne.”(RMÁR 295)* Ezért nagy gondot fordítsunk arra, hogy az oltár mindig tiszta és rendezett legyen, az előírásoknak megfelelően gyertyával ellátva, élő virággal díszítve. Az oltárra vagy annak közelében keresztet helyezünk el. A szentmiséhez szükséges kellékeket – szent edényeket és könyveket – az oltár közelébe elhelyezett asztalkára (kredenciára) készítsük elő és nem az oltárra. A szentmisében a felajánlási résznél kerülnek ezek az oltárra, majd a szentáldozás után ismét a kredenciára helyezzük a kelyheket és a könyveket.

- *„A **miséző pap öltözéke** a szentmisénél és a szentmiséhez közvetlenül kapcsolódó szent cselekményeknél – hacsak más előírás nincs – a miseruha (kazula), amelyet az alba és a stóla fölé kell felvenni.”(RMÁR 337)* A koncelebrálók, ha nincsen elegendő miserruha, albában és stólában is koncelebrálhatnak.

- A **koncelebrált szentmiséknél**, a koncelebrálók az adományok előkészítése után, a füstölést követően és a felajánló könyörgés előtti *„Imádkozzatok, testvéreim...”* felszólításra adott válasz után lépnek az oltár köré.(vö. RMÁR 215). Az eukarisztikus ima végzésénél *„azokat a szövegeket, amelyek minden koncelebrálóra tartoznak, különösen az átváltoztatás szavait, a koncelebrálók valamivel halkabban mondják, hogy a főcelebráns hangja jól hallható legyen.”(RMÁR 218)*

- A **békecsók** átadásánál a már elterjedt kézfogás gyakorlatát használjuk, de *„a pap [...] mindig a presbitériumon belül marad, nehogy megzavarja a szertartást.”(RMÁR 154)* Ajánlatos, hogy mindenki csak a hozzá közelebb állókkal és mértéktartóan fejezze ki a béke jelét. (vö. RMÁR 82)

- A Romániai Püspöki Kar nem szorgalmazza a **kézbe áldoztatást**, sőt megtiltotta ennek bevezetését. Mégis a külföldieket, akik saját országukban így részesülnek e szentségben, mi is megáldoztathatjuk rendkívüli módon.

- A visszaélések elkerülése végett, a liturgia ünneplésében igyekezzünk mindenben az előírások betartására. Vonatkozik ez mind a liturgikus gesztusokra és testtartásra, mind pedig a szent szövegek használatára, illetve mindarra, amit a Római Misekönyv Általános Rendelkezései, majd az ezt követő Szentszéki dokumentumok pontosan és részletesen szabályoznak.

- A szentmise méltó megünnepléséhez hozzá tartozik a ministránsok szolgálata is. Fordítsunk nagy figyelmet előkészítésükre, hogy az oltár körüli szolgálatuk méltó legyen a szent cselekményhez, egyben felélessze bennünk a szentség iránti tiszteletet és ragaszkodást. Felkészítésükre Paptestvéreim figyelmébe ajánlom mindazokat a kiadványokat, amelyek a ministránsok kézikönyveként szerepelhetnek a velük való foglalkozásunkban (pl. *Örömmel és buzgósággal - Ministráns ABC*, vagy a *Ministránsok Kézikönyve* c. könyv, mindkettő Verbényi István munkája, a Szent István Társulat kiadásában). Ezeket a könyveket a Kolbe kegytárgyüzletünkben is meg lehet rendelni.

Összefoglalásként fontoljuk meg azt, amit a Papi Élet és Szolgálat Direktóriuma, a 49. pontban elénk tár:

„Emlékeztetnünk kell arra, hogy a szentmise mindennapos bemutatásának a pap számára pótolhatatlan értéke van akkor is, ha egyetlen hívő sem vesz rajta részt. Egész napja és a napi szolgálat központjaként kell megélnie, mint vágyának gyümölcsét és a lehetőséget arra, hogy mélységesen és gyümölcsözően találkozzék Krisztussal. Nagyon ügyeljen rá, hogy áhítattal és összeszedett lélekkel misézzon.

A mai civilizációban, mely egyre érzékenyebb a jelekkel és képekkel való kommunikációra, a papnak figyelnie kell mindenre, ami a szentmise szépségét és szent voltát emelni képes. Az Eucharisztia ünneplésénél gondoskodni kell alkalmas helyről, annak tisztaságáról, az oltár és a tabernákulum megfelelő kiképzéséről, a méltó edényekről, textiliákról, énekről, zenéről, a szent csendről stb. Mindezek hozzájárulhatnak az eucharisztikus áldozatban való jobb részvételhez. A figyelmetlenség ugyanis a liturgia szimbolikus oldala iránt, a kihagyások és a sietség, a felületesség és rendetlenség megfosztják tartalmától a szent jeleket és gyöngítik a hitet. Aki csúnyán misézik, hite gyöngeségének adja jelét és másokat sem nevel a hitre. A szép misézés ezzel szemben az első fontos katekézis a szent Áldozatról.

Azon túlmenően, hogy a pap minden képességét az Eucharisztia ünneplésének szolgálatába állítja, elevenné kell tennie a hívők együttünneplését. Hozzáátételek, kihagyások és mindenfajta változtatás nélkül tartania kell magát a megszabott rítushoz, az illetékes hatóság által jóváhagyott liturgikus könyvekhez.”

A szent liturgia ünneplésére vonatkozó és az itt megfogalmazott rendelkezések, a testtartást, valamint a szentmisében történő egyéb gyakorlatot érintően, amint itt felsoroltam, **2012. Húsvét vasárnapjától** kötelező jelleggel bírnak egyházmegyénk minden plébániáján. Kérem Főtisztelendő Paptestvéreimet, mindezekről megfelelően tájékoztassák kedves híveinket és segítsék őket abban, hogy az előírások gyakorlatba ültetése is zökkenőmentesen történjen.

Nr. 455/2012.

SZENTMISE PAPI ÉS SZERZETESI HIVATÁSOKÉRT

Pappá levésünk útján nagyon sok imádság kísért bennünket, aminek köszönhetően Mennyei Atyánk megajándékozott valamennyiünket a papi szolgálat nagy kegyelmével. Továbbra is híveink imádságára hagyatkozva, azon kell lennünk, hogy állandóan ébren tartsuk magunkban a hivatás kegyelmét, miközben mindent meg kell tennünk azért is, hogy új hivatások szülessenek a papi és szerzetesi életre.

Egyházmegyénkben különösen nagy szükség van erre az imádságra, amiért is elrendelem, hogy az eddigi ájtatosságok mellett amelyeket papi hivatásokért sok helyen végeznek, ezentúl minden plébános, segédlelkész és lelkipásztor, minden elsőcsütörtökön papi és szerzetesi hivatásokért végezzen szentmisét a hívek részvételével. Amennyiben a hónap első csütörtökjén nem végezhető el ez a szentmise, pótoljuk ezt lelkiismeretesen a legközelebbi napon, amint erre lehetőség van. Kérem Paptestvéreimet, hogy ezen különleges szándékról rendszeresen értesítsék híveinket, buzdítván őket arra, hogy imáikkal és a szentmisén való részvételükkel ők is csatlakozzanak ezen sürgető feladathoz, a hivatások ügyének előmozdításához.

Az erre a célra végzett szentmisékről, a Paptestvérek szíveskedjenek külön nyilvántartást vezetni és a jövőben, a többi jelentéssel együtt a Püspöki Hivatalnál benyújtani. Mindenkinek köszönöm ennek a szándéknak a felvállalását és magam is kérem, hogy Isten hallgassa meg a hivatásokért végzett imáinkat.

* * *

Nr. 456/2012.

KLERIKUSOK ÉS A HELYHATÓSÁGI VÁLASZTÁSOK

Mivel ebben az évben országunkban helyhatósági választásokra kerül sor, idejében figyelmeztetem Kedves Paptestvéreimet, hogy szigorúan tartsuk magunkat ahhoz, amit az Egyházi Törvénykönyv és egyéb egyházi dokumentumok előírnak a klerikusok politikai pártokban való szereplésével ill. olyan közhivatalok vállalásával kapcsolatosan, amelyek a világi hatalom gyakorlásában való részvétellel jár. Mérvadó számunkra az ET 285. és 287. kánonja. Megfontolandó az is, amit a Papi Élet és Szolgálat Direktóriuma 33. pontjában olvashatunk és amit mindenkinek figyelmébe ajánlok.

Nr. 457/2012.

AZ ELMŰLÁS TÉNYSZERŰSÉGE – KÖNYVBEMUTATÓ ÉS KÉPZÉS

A már meghirdetett előadást és könyvbemutatót ismételten paptestvéreim figyelmébe ajánlom. „Az elmúlás tényyszerűsége” címet viselő rendezvényünkre **2012. március 7-én 17.00 órakor** kerül sor a Püspöki Palota dísztermében, amikor kolozsvári teológiai tanárok az elmúlás és a halál kultúrájáról értekeznek. A rendezvény elsősorban papoknak, katekétáknak és pedagógusoknak szól, de minden érdeklődő előtt nyitott. Kérem, aki csak teheti, kapcsolódjon be ezen programba, amely továbbképzésünk részeként van felajánlva valamennyiünk számára.

* * *

Nr. 458/2012.

EGYHÁZZENÉSZEK KÉPZÉSE

2012. március 17-én lelki nappal összekötött képzést szervezünk egyházmegyénk orgonistái és kántorai számára. A program lelki és szakmai téren akar támogatást nyújtani azoknak, akik az egyházzene művelése által a szent liturgia méltó megünneplését segítik elő. A rendezvény **10.00 órakor** kezdődik a nagyvárad-szöllösi plébánián. Fő témáját képezi a közösségi énekes imádság a liturgiában, különös tekintettel a zsolozsma közösségi végzésére. Minden orgonista és kántor jelenlétére számítunk, ezért kérem a Paptestvéreimet, hogy erre a napra mentsék fel őket szolgálatuk alól. Jelentkezni **2012. március 15-ig** lehet a Püspöki Irodán.

* * *

Nr. 459/2012.

ÜGYINTÉZÉSI IDŐ A PÜSPÖKI IRODÁN

Főtisztelendő Paptestvéreimet kérem, hogy a jövőben a Püspöki Irodán végzendő hivatalos ügyeik intézését a következő napokra tervezzék be: hétfő, kedd, csütörtök és péntek **9.00-14.00 óra** között. Szerdán csak kivételesen és sürgős ügyekkel vegyék igénybe a Püspöki Irodán dolgozókat, akik ilyenkor nem szabad napot élveznek, hanem feladataik ellátásához a szükséges megbeszéléseket, egyeztetéseket ill. kiszállásokat tervezik be. A telefonos elérhetőség továbbra is nyitott marad mindenki számára a fent említett időpontokon kívül is.

Nagyvárad, 2012. február 22-én

† László s.k.
megyéspüspök